

קָבֵץ

שִׁיחֹת מוֹהֲרָא"ש

דְּבוּרִים נוֹרְאִים וְנִפְלְאוֹם,
מְעוֹרְרִים מְעִירִים וּמְחַזְּקִים,
אֲשֶׁר מוֹתוֹד הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר הַכְּמֹה נוֹבְעִים,
לְהַחְיֹת נֶפֶשׁ כֹּל חַי וּמְשֹׁם יִשְׁקוֹן הַעֲדָרִים,
לְהַתְחַזֵּק בְּעִבּוֹדַת הַבוֹרָא בְּכֹל דְּרָגָה שִׁיחֵיו נִמְצְאוֹם

אֲשֶׁר נִשְׁמְעוּ מִפִּי קִדְשׁוֹ שֶׁל כְּבוֹד קִדְשָׁת
מֶרֶן מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א

בְּעֵנֵי הַמַּשְׁוִיּוֹת שְׁנֵשׁ עַל הַצְּדִיקִים

וַיָּבֹא לְאוֹר עֶרֶב שַׁבַּת וַיְחִי תִשְׁעִים

עַל יְדֵי תַלְמוּדֵי מְתִיבְתָּא הֵיכַל הַקִּדְשׁ
הַסִּידִי בְּרַסְלָב
עִיר הַקִּדְשׁ יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

שיחת כבוד קדשת מרן מוה"רא"ש שליט"א בענין

הקשיות על הצדיקים

תכן השיחה:

דבורים שנראים כשני הפכים ממש; הרי הצדיק סותר עצמו; התבטאות הרב הקדוש מראדז'ין; זה השלמות מכרח שיהיה להצדיק – דבורים לדרי מעלה ודרי מטה; על ידי הבנת הסוד הזה – מתבטלות כל המחלוקות; תמיהה גדולה שגם בחדר רבנו תהינה אי הבנות! לכל אחר יש נקדתו שהיא נקדת הצדיק שמאירה בו; שיטות התנאים - רבי אליעזר ורבי יהושע; כלם נשמות ישראל יקרות; לכל אדם בעצמו יש שתי הבחינות הללו; שעורים נפלאים הכוללים שתי הבחינות.

דבורים שנראים כשני הפכים ממש

פעם דבר מוה"רא"ש נ"י שיחה נפלאה מענין דברי רבנו ז"ל (לקיטא

מוה"ר"ז חלק ב' סימן נב) שמכרח להיות קשיות על הצדיקים.

ענה ואמר מוה"רא"ש נ"י, שבודאי זה דבר פשוט מאד שתהינה

קשיות על הצדיקים, שתרי הצדיק מדבר דבורים שנראים כשני

הפכים ממש, שתרי מדבר עם דרי מעלה ועם דרי מטה, אל דרי

מעלה שהם אנשים חשוכים במעלה מאד, אומר, שעדין אינם

יודעים כלום בהשגות אלקותו יתברך, ושאריכין להתחיל מחדש, כאלו עדין לא עשו כלום מעולם, ואל דרי מטה שהם אנשים פשוטים וירודים מאד, אומר, שהם סמוכים וקרובים אל השם יתברך מאד, ושלא יפלו בדעתם מפני שום דבר שבועולם כלל, כי השם יתברך עמם אתם ואצלם.

הרי הצדיק סותר עצמו

והנה מי ששומע דבורים אלו, מיד נכנסות בו קשיות עצומות, הרי הצדיק סותר עצמו מיניה וביה, כאן אומר לאנשים חשובים, שעדין אינם יודעים כלום בהשגות אלקותו יתברך, ועדין לא התחילו כלל לעבוד את השם יתברך, וכאן אומר לאנשים פשוטים ושפלים, שיתחזקו מאד, וידעו שהשם יתברך עמם אתם ואצלם, והרי הדבורים סותרים עצמם מאד, ואיך לא יבגם בכני אדם קשיות וספקות עליהם?!

התבטאות הרב הקדוש מראדזין

וידוע מה שפעם התבטא הרב הקדוש רבי גרשון העניד מראדזין זי"ע, "בעל התבטא", בלמדו בספר לקוטי מוהר"ן הקדוש: "מה החדוש שחולקים על רבנו ז"ל, הרי הוא משפיל את הגדולים במעלה, ומראה להם שעדין הם רחוקים מהשם יתברך, ולהפוך,

לקטנים במעלה, מראה שהם קרובים וסמוכים להשם יתברך, ולכן אין זה חידוש שחולקים עליו, כי באמת זה דבר תמוה מאד.

זה השלמות מכרח שיהיה להצדיק

אבל הם אינם יודעים, המשיך מוהרא"ש נ"י ואמר, שרק מי שיודע לדבר עם דרי מעלה כפי ענינם, ועם דרי מטה כפי ענינם, רק הוא נקרא צדיק, ואחרת אינו נקרא צדיק כלל, וכדאיתא מפרש בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ס"ח), "שזה השלמות מכרח שיהיה להצדיק, ובלא זה אינו צדיק כלל", עין שם, כי צדיק נקרא מי שנמצא למעלה ולמטה בבת אחת, ויודע לעורר בלם לעבודת השם יתברך, כי הוא מעורר בני אדם חשוכים, לעלות למעלה יותר גדולה, ומחונק בני אדם ירודים, שלא יפלו לירידה יותר עמוקה, ואין שום סתירה בין זה לזה כלל, כי צריכים לקרב כל הבריות בלם אל עבודת השם יתברך, וכל אחד נמצא במקום ובמצב אחר, וכל אחד צריך לשמוע דבורים כפי מקומו ובמצבו, ורק הצדיק הגדול במעלה, שנמצא בכל המקומות בבת אחת, יכול להטיף דבורים קדושים לכל אחד במקומו ובמצבו, ולקרב אותו אל עבודת השם יתברך באמת.

על ידי הבנת הסוד הזה – מתבטלות כל המחלוקות

ואמר מוהרא"ש ג"י שאלו ידעו בני אדם מן הסוד הזה, שיש דבורים מיחדים לדרי מעלה ודבורים מיחדים לדרי מטה, היו מתבטלים כל הקנאות והשנאות שיש בין בני אדם, והיה שלום נפלא בין כל הבריות, כי מאפוא נמשכים כל המחלוקות ואי הבנות? הדרי מעלה צועקים שלא יפה לצדיק לעסק ולטפל עם הדרי מטה, כי לא מתאים לו לעסק עם אנשים ירודים ושפלים כמותם, והדרי מטה צועקים, שלא יפה לצדיק לעסק ולטפל עם הדרי מעלה, כי הם מפילא מחזקים ומורזים ולמה לבלות זמן עמהם? ומזה באה כל המחלוקת, שכל אחד צועק על השני, שאין אתה מבין את הצדיק, ואין אתה יודע מה הצדיק רוצה לפעל בעולם, וכל אחד מושך הצדיק אליו ולצדו, ואין שום שלום והבנה הדדית ביניהם, אבל אלו היו יודעים שהצדיק כלול משני הצדדים מפוש, ודיקא זוהי שלמותו ומעלתו, שיש לו דבורים לכל אחד ואחד, ואין שום סתירה ביניהם כלל, היה מתבטל כל המחלוקת לגמרי, והיה שלום נפלא ביניהם, אדרבה, היו מקשיבים ומאזינים מאד לדברי הצדיק, להבין היטב החכמה הנוראה שיש לו לדבר עם כל אחד ואחד כפי בחינתו, והיו מתחזקים מזה בעצמו, שיש חכמה

נפלאה בזאת בעולם, שיכולים לדבר עם כל אחד ואחד כפי מקומו, מצבו והשגתו, ולעורר ולחזק אותו לעבודת השם יתברך.

תמיכה גדולה שגם בחדר רבנו תמיכה אי הבנות!

ותמה ואמר מוהרא"ש נ"י, מילא שיתיה קשיות לאנשים מבחינך, אין זה תמיכה כל כך, שחרי אינם יודעים מהלמודים של רבנו ז"ל, ואין יודעים מה נקרא דרי מעלה ומה נקרא דרי מטה, ואיזה חלוק יש ביניהם, אבל הפליאה הגדולה היא, שגם בחדרו של רבנו ז"ל, שכלם יודעים מלמודים אלו, שיש דרי מעלה ודרי מטה, וצריכין לדבר עם כל אחד ואחד כפי ענינו וכפי מצבו, זה בודאי תמיכה גדולה, שאף על פי כן שורה מחלוקות ואי הבנות, ואין אחד רוצה להבין את השני, רק אחד שואל על השני, למה אתה מדבר עם דרי מטה? ולמה אתה מדבר עם דרי מעלה? עד שגם שואלים קשיות גדולות על הצדיק, למה מדבר עם זה כך ועם זה כך – אבל שיתיה בחדרו של רבנו ז"ל אי הבנות כאלו, זה בודאי תמיכה גדולה מאד.

לכל אחד יש נקדתו שהוא נקדת הצדיק שמאירה בו

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכבר גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ד) שיש נקדת הצדיק בתוך כל אחד ואחד, ואם כן, שרוי בתוך כל

אחד ואחד הפכה לדבר עם דרי מעלה ועם דרי מטה, ואם בן לפוח לעשות מחלוקות על אחד שמדבר עם דרי מטה, ולשאל עליו קשיות, לפוח אתה מדבר עם דרי מטה, הלא יותר טוב לדבר השגות וסודות התורה עם דרי מעלה, ולפוח לך להתעסק עם אנשים ירודים, הלא אין זה קשיא כלל, כי כל אחד נוטה לנקדה אחרת, ועל כל אחד להוציא נקדתו מן הפח אל הפעל, ולפוח לאחד לחלק על השני ולבטל נקדתו, הלא בלם יש להם שרש בנקדת הצדיק?

שיטות התנאים - רבי אליעזר ורבי יהושע

ואמר מותרא"ש נ"י, שאין אנהנו צריכין יותר מדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ז), ששתי דרכים אלו, הן השיטות של התנאים הקדושים - רבי אליעזר ורבי יהושע, רבי אליעזר מדבר תמיד אל הדרי מעלה, ורבי יהושע מדבר תמיד אל הדרי מטה, ויש כלל גדול בידינו, שבדברי התנאים, אלו ואלו דברי אלהים חיים, וכלם צודקים בשיטתם, ואם בן אין שום פרווד ביניהם כלל, רק הם נאמרים לכל אחד כפי מקומו ומצבו, ואם בן על כל אחד לעשות כפי הנקדה שמאיר בתוכו, ואין רשות להכרוז לבטל אותו כלל.

וּכְבֵר סֵפֶר לָנוּ פֶּעַם מוֹהֲרָא"ש ג"י, שֶׁהוּא חֵפֶר בְּעֵבֶר חֲבוּר נֹרָא
עַל כָּל דְּבָרֵי מַחְלֻקוֹת בֵּין רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בִּשְׁמ"ס, לְבָאֵר
אִיךָ שְׁתֵּמִיד הוֹלְכִים לְשִׂמְתָם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְרֵאוֹת לְאֹרַן.

בְּלִם נְשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יְקָרוֹת

וּפֶעַם אָמַר מוֹהֲרָא"ש ג"י, תְּהִלָּה לְאֵל, יֵשׁ לִי דְבוּרִים הֵן בְּשִׁבִיל דְּרֵי
מַעְלָה וְהֵן בְּשִׁבִיל דְּרֵי מַטָּה, וְלָכֵן לָמָּה לְהַקְשׁוֹת עָלַי, לָמָּה אֲנִי צָרִיד
לְדַבֵּר עִם דְּרֵי מַטָּה, הֲרֵי הָעֵקֶר לְהַרִים וּלְהַגְבִּיחַ דְּרֵי מַעְלָה, וּלְעֲזֹרָם
לְהִתְקָרֵב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אוֹ לָמָּה לְהַקְשׁוֹת עָלַי, לָמָּה
אֲנִי צָרִיד לְדַבֵּר עִם דְּרֵי מַעְלָה, הֲרֵי הֵם מוֹרְזִים וְעוֹמְדִים, הֲרֵי הָעֵקֶר
לְחֻזַּק הַדְּרֵי מַטָּה, שְׁלֵא יִתְיַאֲשׁוּ וְשְׁלֵא יִפְלוּ בְּדַעְתָּם כָּלֵל, לָמָּה
לְהַקְשׁוֹת עָלַי קְשִׁיּוֹת אֵלּוּ כָּלֵל, אֲצִל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנִיחָם שְׁוִים,
כִּי בְּלִם נְשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יְקָרוֹת, וְאִין עֲדִיפּוֹת לְאַחַד עַל הַשְּׁנֵי, כִּי
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲפִיץ בְּכֻלָּם, וְאִם בֵּן אֵיזוֹ קְשִׁיּוֹת יֵשׁ כְּאֵן, הֲלֵא
אֵינָן מוֹתְחִילוֹת כָּלֵל, וְהִלּוּאֵי הָיוּ בְּנֵי אָדָם מְבִינִים זֹאת הַיִּטֵּב, כִּי אֵן
הִתְתֵּה שְׂרוּיָה בִּינֵיהֶם אֲתֵבָה וְאֲחִוָּה נִפְלְאָה.

לכל אדם בעצמו יש שתי הבחינות הללו

ואמר מוהר"א ש נ"י, שבאמת אם אדם יתבונן בעצמו היטב, וראה שגם אצלו בעצמו יש זמנים שהוא בגדר דרי מעלה, וזמנים שהוא בגדר דרי מטה, כי הנה נכנסת בו התעוררות גדולה, ומאיר אצלו המוחין, ונחויץ לו מאד לשמוע דבורים של "דרי מעלה", כדי שיתעורר לעלות יותר ויותר, והנה נפסקה התעוררות שלו, ונחשכו לו המוחין, ונחויץ לו מאד לשמוע דבורים של "דרי מטה", כדי שיתחזק לכל יפול בדעתו יותר, ושימצא הקדוש ברוך הוא גם במקומו הירוד, נמצא שאצל כל אדם בפרטיות, נצרכים שני סוגי דבורים של הצדיק, ואם בן בודאי אסור להקשות שום קשיות, לפיה הצדיק מדבר עם אלה בך ועם אלה בך, כי הלא הוא בעצמו צריך את כל הדבורים במצבים שונים של החיים, ואלו ואלו דברי אלהים חיים, ועל ידם כל עקר חיותו.

שערים נפלאים הכוללים שתי הבחינות

ומי שזכה פעם להשתתף בשעוריו הנפלאים של מוהר"א ש נ"י, ולהאזין לדבריו הקדושים, יודע היטב פרוש דבר זה, כי דבוריו נאמרים בכלליות גדולה, והם מתאימים הן לגדול שבגדולים והן לקטן שבקטנים, וכל אחד יכול להוציא מהם התעוררות והתחזקות

בפי ענינו, והיה תמיד לפלא בעיני היושבים אצל שעוריו, איך
תדבורים מצד אחד נאמרים בכלליות גדולה, ומצד שני נאמרים
כלפי כל אחד ואחד בפרטיות, עד שנדמה לתרבה מן השומעים
שכל השיעור נאמר בשבילם לבד, אשרי הזוכה להיות מקרב
לצדיקים באמת, ולא להקשות עליהם קשיות כלל.

